

Rozpočtová soustava ČR

Obsah přednášky

- Struktura rozpočtové soustavy ČR
- Mimorozpočtové fondy (fondové financování)
- Rozpočtový proces
- Rozpočtová politika

22.2.2006

2

Rozpočtová soustava zahrnuje:

- Soustavu veřejných rozpočtů
- Strukturu rozpočtových orgánů a institucí
- Kontrolní struktury (kontrolní orgány a kontrolní systémy) veřejných financí
- Rozpočtová pravidla

22.2.2006

3

Vertikální struktura rozpočtové soustavy

- Závislá na územně správním uspořádání státu
- Teorie fiskálního federalismu
- Fiskální decentralizace
- EU – subsidiarita
- Internacionalizace rozpočtové soustavy

22.2.2006

4

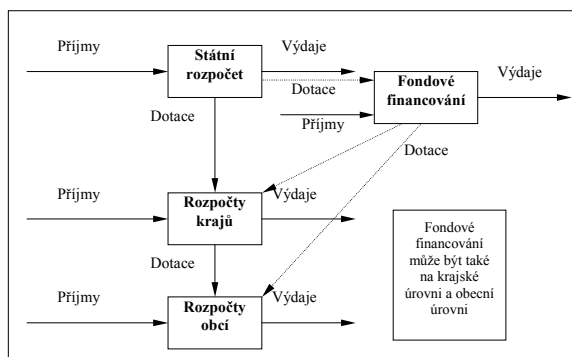
Horizontální struktura rozpočtové soustavy

- Vedle každé fiskální jednotky (rozpočtu) ve vertikální struktuře „stojí“ autonomní horizontální rozpočet
- Závislá na struktuře fondového (mimorozpočtového, parafiskálního) financování (hospodaření)
- Závisí na konceptu sociálního a zdravotního pojištění

22.2.2006

5

Soustava veřejných rozpočtů ČR

22.2.2006

6

Vymezení rozpočtu

- Peněžní fond (úsc = decentralizovaný pf)
- Bilance příjmů a výdajů
- Finanční plán
- Právní dokument
- Nástroj veřejných politik

22.2.2006

7

Soustava rozpočtově finančních orgánů

- Ministerstvo financí (orgán exekutivy)
- Územně finanční orgány (FŘ, FÚ)
- Celní orgány (GŘC, CŘ, CÚ)
- Správci kapitol
- Finanční útvary úsc
- ČSSZ (okresní správy)
- Zdravotní pojišťovny
- Jiné

22.2.2006

8

Kontrolní struktury (okruhy) veřejných financí

- Finanční kontrola ve veřejné správě (MF ČR, územně finanční orgány, správci kapitol, úsc)
- Vnější kontrolní systémy (např. NKÚ, přezkoumávání hospodaření obcí)
- Jiné (celní orgány, ČSSZ, zdravotní pojišťovny atd.)
- Kontrola parlamentem
- Ostatní

22.2.2006

9

Zaměření kontroly VEFI

- Porušení rozpočtové kázně (první fáze každé kontroly, relativně snadná)
- Sledování efektivnosti, účelnosti a hospodárnosti (sofistikované a obtížné, neboť je nutné definovat kritéria)
- Přechod od kontroly ex post ke kontrole ex ante – viz. metody hodnocení veřejných projektů (veřejná ekonomie)

22.2.2006

10

Rozpočtové zásady a pravidla

- Rozpočtové zásady (teorií zobrazená praxe)
- Rozpočtová pravidla obecná (transformace zásad do aplikovatelné podoby)
- Rozpočtová pravidla konkrétní „přeložená“ do paragrafů zákona (zákonů)
- V ČR „velká“ a „malá“ rozpočtová pravidla

22.2.2006

11

Rozpočtové zásady (podléhají historickému vývoji)

- **úplnosti a jednotnosti**
- **reálnosti a pravdivosti**
- **vyrovnanosti**
- **publicity**
- **transparentnosti**
- **každoročního sestavování a schvalování rozpočtu**
- **jiné**

22.2.2006

12

Systém fondového (mimorozpočtového) financování (hospodaření)

- Dílčí veřejný (nebo „smíšený“) rozpočet nezávislý na SR (regionálním, municipálním rozpočtu)
- Vlastní příjmy a výdaje
- Účelová vazba mezi příjmy a výdaji
- Zaměřen na specifický segment veřejného sektoru nebo NH nebo plní specifickou funkci
- „Fondovost“ se projevuje zpravidla v kapitálovém pojetí (a v „nepropadnutí“ zdrojů na konci roku)
- Nositelem rozpočtu autonomní právnická osoba (výjimky)
- Různé klasifikace mimorozpočtových fondů

22.2.2006

13

Klasifikace fondů v ČR

1. **Svěřenecké (pojistné nekomerční)**
2. **Státní (účelové)**
3. **Privatizační (majetkové)**
4. **Pro podporu podnikání (tzv. vládní agentury)**

22.2.2006

14

Svěřenecké fondy v ČR

- zatím pouze zdravotní pojišťovny
- mohou to být různé důchodové, nemocenské, sociální, úrazové fondy apod.
- v současnosti je sociální pojištění příjmem státního rozpočtu v kapitole MPSV – ČSSZ, očekává se perspektivně vytvoření Sociální pojišťovny

22.2.2006

15

Státní (účelové) fondy

1. **Státní fond pro zúrodnění půdy (2005)**
2. **Státní fond životního prostředí**
3. **Státní fond ČR pro podporu a rozvoj české kinematografie**
4. **Státní fond kultury ČR**
5. **Státní fond dopravní infrastruktury**
6. **Státní fond rozvoje bydlení**
7. **Státní zemědělský intervenční fond**

22.2.2006

16

Fondy podpory podnikání (tzv. vládní agentury - disponující peněžními fondy)

1. **PGRLF, a.s.**
2. **ČMZRB, a.s.**
3. **EGAP, a.s.**
4. **ČEB, a.s.**
5. **Česká konsolidační agentura (dříve Konsolidační banka, s.p.ú.) (2007)**

Pozor: Existují také vládní agentury konzultační, poradenské, informační apod.

22.2.2006

17

Privatizační (majetkové) fondy

1. **FNM (2005)**
2. **Pozemkový fond**
3. **(Fond dětí a mládeže - zrušen)**

22.2.2006

18

Pozitiva a negativa fondů

- **Pozitiva:** diverzifikace funkcí VEFI, účelovost, transparentnost, adresnost, programovost, efektivnost, nepodléhají politickým a hospodářským cyklům, mohou získávat doplňující prostředky na finančním trhu, někdy i mezinárodní zdroje, participace ze soukromým sektorem apod.
- **Negativa:** dtto s „opačným znaménkem“, tj. fragmentace VEFI, duální rozpočty, nečitelnost, neefektivnost, nerovnoprávnost výdajových programů, administrativní náročnost, narušení rozpočtové strategie vlády, fiskální rizika apod.

22.2.2006

19

Rozpočtový proces

- Pracovní (technologický) postup členěný do etap či fází
- Kontinuální a víceletý
- Jeho „produktem“ je rozpočet (rozpočtový výhled), který se pohybuje v operačním prostoru rozpočtového procesu
- Je vymezen legislativou, procedurami rozpočtové politiky a rolí aktérů (executiva, parlament, NKÚ, ČNB, zastupitelstvo, rada úsc atd.)

22.2.2006

20

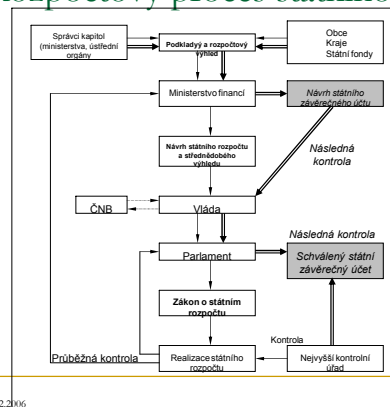
Fáze rozpočtového procesu

- Sestavování
- Schvalování
- Realizace
- Kontrola

22.2.2006

21

Rozpočtový proces státního rozpočtu

22.2.2006

22

Rozpočtová politika

- Proces rozpočtování (činnosti, procedury, technologie, schémata rozpočtování, nástroje rozpočtové politiky atd.)
- Uplatňování (respektování) rozpočtových zásad a rozpočtových pravidel
- Realizace rozpočtového procesu (nejde o samoučel, ale efektivní plnění cílů veřejných politik)
- Odborně-technologická stránka (rozhodující)
- Aspekty politicko-ideologické (inklinují k fiskální politice) by neměly převažovat

22.2.2006

23

Inovační směry (cíle) rozpočtové politiky (doporučení SB)

- Agregátní fiskální disciplína (fiskální udržitelnost)
- Alokační efektivnost (efektivnost alokací)
- Operační (technická, provozní) efektivnost

22.2.2006

24